

Una odissea de milers de quilòmetres

Tivenys / Freginals Ò.M.J./V.M.

La guerra a Ucraïna ja ha generat més de tres milions de desplaçats en tres setmanes. Dones, xiquets i gent de més de 60 anys -la resta d'hòmens adults no poden abandonar el país- busquen aixopluc arreu per a reconstruir el present sense saber quant durarà la provisionalitat. S'installen en cases de les Terres de l'Ebre i de tants altres territoris on tenien algun contacte, però tenen el cap a Ucraïna i patixen cada hora pels marits, pares o fills que han quedat al seu país. Sota els primers bombardejos, Halyna Stetsenko, 29 anys, va deixar el seu poble, Olysarivka, a la regió de Txernòbil, en direcció a la frontera amb Polònia, acompanyada dels seus fills Alina (11 anys), Ilyia (9) i Alexei (3), i de la seua actual parella Vladimir Popov, de 35 anys i pare d'Alexei. No tenien un destí clar, però ja s'havien posat en contacte amb la família Pellisa Curto, de Tivenys, que des del 2017 ha acollit regularment Alina sota el paraigua de l'Associació És per Tu. **"El dia que va començar la guerra, ja ens van trucar i ens van enviar missatges de matinada"**, recorda Laura Curto. No feia ni un mes i mig que Alina havia estat a Tivenys, després de passar-hi el Nadal, i, en tornar a Olysarivka, a l'escola els ensenyaven a preparar motxilles d'emergència, davant del risc de patir un atac rus. Efectivament, van trigar molt poc a haver de fugir, desesperadament, de la zona calenta del conflicte.

Halyna, amb l'ajuda en la traducció de Katya Chernukhina, ucraïnesa que fa anys que viu a Tivenys, explica que pel camí es van anar trobant controls i combois militars, sense saber de vegades si eren russos o ucraïnesos, i missils pendents d'explotar. **"Morts de temor"**, buscaven camins secundaris, on havien d'esquivar barricades fetes amb troncs; i es van acabar instal·lant al poble del germà de Vladimir, a Ovruch, on van passar hores i nits en un soterrani humit (a la imatge), en comprovar que els atacs aeris russos no buscaven només objectius militars. S'hi van estar cinc dies. Vladimir s'hi va quedar, però Halyna i els seus fills, després d'aconseguir treure diners, van continuar el camí cap a Polònia en autobús. Es dirigien a la ciutat de Lviv, on hi ha l'estació de ferrocarril

Famílies ucraïneses senceres, sense els hòmens d'entre 18 i 60 anys, arriben al territori per a reinventar el present, sense data de retorn.

Alina, Ilyia i un cosí, fa deu dies, a Ovruch, en un soterrani per a protegir-se de les bombes. A la dreta, en una imatge d'este dimecres, amb la seua mare i el seu germà Alexei, a Tivenys, on han començat una estada sense data final.

La família d'Ivan i acompanyants, després de retrobar-se a Barcelona per a anar cap a Freginals.

icònica on han embarcat milers de refugiats. Encara hauran de fer nit en algun soterrani. A Halyna li comencen a arribar al mòbil imatges de les destrosses dels bombardejos al seu poble, incloent-hi l'escola on anaven Alina i Ilyia, i informacions que constaten que el menjar ja escasseja. La tensió és màxima i no poden tornar enrere, però als amics que s'han quedat a Olysarivka, els diu que vagin a casa seua, trenquen la porta i agafen patates i menjar del rebost.

Halyna triga unes 12 hores a creuar la frontera a peu, amb els xiquets. Un cop a Polònia, són objecte d'un robatori. Els prenen la roba, però Laura els està buscant casa al poble per a facilitar-los la integració. Altres famílies ucraïneses estan arri-

me d'origen txec, veí de la Pobra de Benifassà, que està fent viatges amb la furgoneta per a portar refugiats a Catalunya, i s'hi acaben trobant, prop de Frankfurt. Havien abandonat Ovruch a les cinc de la matinada de dilluns, 7 de març, i arriben a Tivenys, al cor del Baix Ebre, a les 10 de la nit de divendres, 11 de març. **"Aquí hi estem bé, no tenim gana. Quan li explico al meu home com em tracten, em diu que he trobat uns sants i que vol venir. Els nens estan molt bé, però quan senten algun soroll, s'espanten"**, explica. Fan vida en una casa de camp habilitada a la finca de la família Curto, a les Planes, però Laura els està buscant casa al poble per a facilitar-los la integració. Altres famílies ucraïneses estan arri-

bant al poble. A Katya se li gira faena. Tant ella com Halyna volen pensar que Ucraïna, encara que destrossada, guanyarà la guerra, si és que les guerres es poden guanyar. Els arriben notícies dels seus pobles sobre els tropells de les forces invasores. **"Cometen violacions"**, assegura Halyna, que rep tota la informació de fonts directes, sobre el terreny. **"També hi ha cadàvers de soldats russos que ningú recull, fins que hi porten crematoris mòbils"**, descriu. Alguns no sabien ni què anaven a fer la guerra contra els ucraïnesos.

RETROBAMENT A FREGINALS

Com Katya, Ivan i Maria van arribar d'Ucraïna, en el seu cas, a Freginals, ja fa vint anys, però les seues filles i nets estaven al seu país quan va començar la guerra i els van demanar que vinguessen amb ells al Montsià.

Maria i Olga són les filles de Maria i Ivan, que els han donat tres nets. Rebre la petició de sons pares i amb la temor dels primers bombardejos, van emprendre el viatge des de Bel·lunya fins a Polònia, a 350 quilòmetres, deixant els marits no només perquè el Govern ucraïnès obliga els hòmens a quedar-se, sinó també per a cuidar les seues pertinences.

És un trajecte complicat de cinc dies amb les tres criatures, i amb la sort que allà, al país veí, hi coneixien una parella jove que té família al Mas

de Barberans, coneguda per sa mare Maria. Esta parella els aconsegueix hotel, els primers queviures, bolquers, medicines, menjar, els bitllets de l'autobús i l'opció de fer-se unes PCR pel covid. Així, la família emprèn un viatge de 32 hores en autobús fins a arribar a l'Estació del Nord de Barcelona. Allà, una expedició de Freginals que acompanyava Ivan rep tota la família. Un dels veïns, Lluís Fernández, explicava en un vídeo compartit a les xarxes socials aquell moment tan emotiu. Després, en una entrevista a La Plana Ràdio, comentava que van dormir tot el viatge de tornada i fins ben tard de l'endemà.

De fet, en arribar a Freginals, on els esperava la mare i iaia Maria, una de les filles recordava que feia cinc dies que anaven amb la mateixa roba. A més, tot i fer moltes hores que havien abandonat Ucraïna, fins que no van arribar al final del seu destí, a Freginals, no es van sentir tranquils. Ho explicava Lluís: **"Una vegada arribem a casa, on teníem una taula parada, es va notar este alleugeriment; fins que ells no fiquen els peus a casa, no es consideren segurs. Va ser molt dur"**, relata.

Els nets de Maria i Ivan, de 10, 7 i un any i mig, ja han pogut ser inscrits a l'escola Mestre Josep Roncero i Pallarès. S'unixen, així, als 20 alumnes d'esta escola rural. A més, a Freginals s'hi espera l'arribada de set famílies més, amb una desena d'alumnes refugiats més.

SIS MIL KILÒMETRES PER A ANAR A BUSCAR DOS NENES

La Marisín i en Joaquín són de Miravet i viuen a Móra d'Ebre. Han fet més de 6.000 quilòmetres per a anar a buscar dos germanes a la frontera de Polònia amb Ucraïna: una té 14 anys, l'altra, 8. La menuda va estar en acollida amb la família durant un mes, al gener. "Ara ha tornat a l'habitació on no pensava que tornaria tan prompte, i sense data de retorn", explica Televisió de Catalunya en una peça informativa. La mare les va acompanyar fins a Polònia, per a encaminar-les cap a un destí segur, però ella es va quedar a Ucraïna. Va ser ella qui es va posar en contacte amb la família morenca per a demanar-los ajuda. Ara mantenen contacte telefònic amb la mare. La Marisín explica a TV3 que li fa temor que algun dia no en tinguen notícies. ■